

Warszawa, 13 czerwca 2023 r.

ZATWIERDZAM:

Stanisław Szwed

Sekretarz Stanu

w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej

(-podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym)

Sprawozdanie roczne z realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w 2022 r.

- **Państwo członkowskie:** Rzeczpospolita Polska (PL)
- **Nazwa Programu Operacyjnego i nr CCI:** Pomoc Żywnościowa, 2014PL05FMOP001
- **Okres, za który składane jest niniejsze sprawozdanie:** 01.01.2022 r.-31.12.2022 r.
- **Data konsultacji z partnerami społecznymi:** 30.05-12.06. 2023 r.

1. Informacje wprowadzające ogólne

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 jest realizowany w Polsce od grudnia 2014 r. Jego wdrażanie przebiega etapowo w formie odrębnych podprogramów. Należy dodać, że poszczególne podprogramy nie pokrywały się dotychczas z latami budżetowymi. W 2022 r., którego dotyczy sprawozdanie, od stycznia do października wdrażano Podprogram 2021, rozpoczęty w grudniu 2021 r.

2. Wdrażanie

2.1. Informacje w zakresie wdrażania programu odwołujące się do wspólnych wskaźników dotyczących częściowo lub w pełni zakończonych operacji

W PO PŻ zrealizowano w 2022 r. następujące 3 typy operacji:

- I. Zakup żywności przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w procedurze zamówień publicznych
- II. Dystrybucja żywności wraz ze środkami towarzyszącymi
- III. Pomoc techniczna

2.1.1. Dystrybucja produktów żywnościowych

W okresie od stycznia do października 2022 r. organizacje partnerskie realizowały dystrybucję artykułów spożywczych w ramach Podprogramu 2021. Asortyment obejmował łącznie 11 artykułów spożywczych.

Szczegółowe informacje na temat dystrybuowanych produktów i ich ilości umieszczono w sekcji 2.3. *Wyjaśnienia dotyczące tabeli wspólnych wskaźników* niniejszego sprawozdania w kontekście definicji zestawu rocznego dla 1 odbiorcy końcowego oraz definicji paczki.

W dystrybucję żywności w okresie styczeń-październik 2022 r. zaangażowanych było 5 organizacji partnerskich ogólnopolskich – OPO: Caritas Polska, Federacja Polskich Banków Żywności (FPBŻ), Polski Komitet Pomocy Społecznej (PKPS), Polski Czerwony Krzyż (PCK) oraz Kościół Starokatolicki w RP (KS). Za dystrybucję żywności odpowiadały 93 OPR (organizacje partnerskie regionalne) oraz 2 542 OPL (organizacje partnerskie lokalne).

Tabela 1. Organizacje partnerskie w Podprogramie 2021

Organizacja Partnerska Ogólnopolska (OPO)	Liczba OPR	Liczba OPL	Razem w sieci danej organizacji
Federacja Polskich Banków Żywności	32	1 432	1 464
Caritas Polska	26	770	796
Polski Komitet Pomocy Społecznej	20	256	276
Polski Czerwony Krzyż	7	82	89
Kościół Starokatolicki w RP	8	2	10
Razem	93	2 542	2 635

2.1.2. Działania towarzyszące

Zgodnie z Programem Operacyjnym w 2022 r. organizacje partnerskie realizowały działania towarzyszące finansowane ze środków ryczałtowych. Celem działań towarzyszących było wzmocnienie samodzielności i kompetencji w prowadzeniu gospodarstwa domowego, a obejmowały one m.in. warsztaty kulinarne prezentujące sposoby przygotowywania posiłków i wykorzystania artykułów spożywczych, warsztaty dietetyczne i w zakresie zdrowego żywienia, warsztaty edukacyjne, propagujące zasady zdrowego odżywiania i przeciwdziałanie marnotrawieniu żywności oraz warsztaty edukacji ekonomicznej z zakresu właściwego zarządzania budżetem domowym.

Ponadto począwszy od września 2019 r. rozszerzony został katalog działań towarzyszących współfinansowanych z POPŻ, zgodnie z pkt. 2.2.1 Programu Operacyjnego. Organizacje partnerskie mogły zdecydować o realizacji „innych działań o charakterze indywidualnym lub zbiorowym, mających na celu włączenie społeczne osób najbardziej potrzebujących, z wyjątkiem działań finansowanych ze źródeł zewnętrznych w ramach statutowej działalności organizacji”. W szczególności chodzi o działania, które nie są jednocześnie finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych funduszy europejskich. Szczegółowe informacje o nowych działaniach towarzyszących znajdują się w dalszej części rozdziału.

Zestawienie liczby działań towarzyszących i ich uczestników w 2022 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Zestawienie liczby działań towarzyszących oraz liczby uczestników w podziale na organizacje partnerskie

OPO	Liczba działań towarzyszących	Liczba osób uczestniczących w działaniach towarzyszących	% odbiorców pomocy żywnościowej
Federacja Polskich Banków Żywności	2 785	36 635	5,45%
Caritas Polska	1 468	26 765	9,50%
Polski Komitet Pomocy Społecznej	1 936	26 212	11,25%

Polski Czerwony Krzyż	461	11 523	11,98%
Kościół Starokatolicki w RP	65	897	8,15%
łącznie we wszystkich OPO	6 715	102 032	7,88% wszystkich odbiorców pomocy żywnościowej

Łączna liczba działań towarzyszących przeprowadzonych na terenie całego kraju w 2022 r. to 6 715. Uczestniczyło w nich łącznie 102 032 osób, co stanowi ok. 8% łącznej liczby osób potrzebujących, które otrzymały pomoc żywnościową w 2022 r. Wartości wskaźników produktu i rezultatu są niższe niż w latach poprzednich, co ma bezpośredni związek z ograniczonym budżetem w Podprogramie 2021 – mniejsza wartość żywności zakupionej do dystrybucji przełożyła się na mniejszą wartość środków ryczałtowych dla organizacji partnerskich, w tym na realizację działań towarzyszących.

Tabela 3. Uczestnicy działań towarzyszących w podziale na grupy odbiorców końcowych

OPO	Liczba kobiet	Liczba migrantów i osób obcego pochodzenia	Liczba osób niepełnosprawnych	Liczba osób bezdomnych	Liczba pozostałych osób
Federacja Polskich Banków Żywności	26 112	738	5 813	1 457	28 882
Caritas Polska	18 866	966	4 680	532	20 587
Polski Komitet Pomocy Społecznej	18 344	590	4 218	416	20 994
Polski Czerwony Krzyż	7 779	580	1 770	150	9 023
Kościół Starokatolicki w RP	646	309	66	57	465
łącznie we wszystkich OPO	71 747	3 183	16 547	2 612	79 951

W działaniach towarzyszących w 2022 r. chętniej uczestniczyły kobiety, stanowiąc aż 70% wszystkich uczestników (ta tendencja utrzymuje się stale na przestrzeni wdrażania Programu). Dość liczną grupą odbiorców działań towarzyszących były osoby niepełnosprawne (ok. 16%). W dalszej kolejności należy wymienić osoby obcego pochodzenia (migrantów, przedstawicieli mniejszości narodowych oraz społeczności marginalizowanych – 3%). Większy udział tej grupy w działaniach towarzyszących w porównaniu do lat ubiegłych wynika wprost ze wzrostu liczby migrantów wśród odbiorców pomocy żywnościowej, w tym uchodźców wojennych z Ukrainy przybyłych do Polski po 24 lutego 2022 r.

Organizacje bardzo pozytywnie oceniają rozszerzenie katalogu działań towarzyszących współfinansowanych ze środków PO PŻ. Podkreślały przede wszystkim znaczenie nowej oferty dla zwiększenia atrakcyjności działań w ocenie odbiorców końcowych. Zwracały przy tym uwagę, że z racji niewielkiej zmienności grupy docelowej, większość odbiorców na przestrzeni lat brała już udział w warsztatach z czterech kategorii przewidzianych w Programie Operacyjnym, dlatego bardzo trudno było zaoferować im nową formułę i treść warsztatów w tej samej tematyce.

Tabela 4. Inne działania towarzyszące na rzecz włączenia społecznego

OPO	Liczba działań towarzyszących	Liczba osób uczestniczących w działaniach towarzyszących
Federacja Polskich Banków Żywności	31	595
Caritas Polska	91	1 734
Polski Komitet Pomocy Społecznej	47	542
Polski Czerwony Krzyż	99	2 104
Kościół Starokatolicki w RP	7	94
łącznie we wszystkich OPO	275	5 069

Jeśli chodzi o nową kategorię działań towarzyszących na rzecz włączenia społecznego zrealizowanych w 2022 r., to organizacje partnerskie przeprowadziły łącznie 275 takich działań, w których uczestniczyło 5 069 odbiorców pomocy żywnościowej. Odbiorcy nowych działań stanowili łącznie ok. 5% wszystkich uczestników działań towarzyszących w 2022 r.

Poniżej opisano przykłady warsztatów szczególnie pozytywnie ocenianych przez uczestników.

Przykład 1. Warsztaty „Chemia domowa” w duchu zero waste – Bank Żywności w Olsztynie

Pomysł na warsztaty wypłynął z inicjatywy samych odbiorców końcowych PO PŻ, którzy podczas zajęć dzielili się swoją wiedzą z zakresu samodzielnego wytwarzania produktów chemii domowej, w tym środków czystości czy kosmetyków. Uczestnicy warsztatu mieli okazję zapoznać się z praktycznymi możliwościami wykorzystania doskonale znanych im produktów dostępnych w gospodarstwie domowym, np. sody oczyszczonej, fusów po kawie, soku z cytryny, herbaty, itp. do stworzenia skutecznej, lecz tańszej alternatywy dla artykułów chemii domowej dostępnych na rynku.

Warsztaty oceniono jako szczególnie wartościowe ze względu na realizację złożonych celów, w tym:

- wzmocnienie samodzielności i kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego;
- połączenie edukacji teoretycznej z nabywaniem umiejętności praktycznych;
- popularyzacja idei zero waste.

Uczestnikami warsztatu były głównie osoby samotne, gospodynie domowe, matki, osoby z niepełnosprawnościami oraz cudzoziemcy.

Przykład 2. Wsparcie aklimatyzacyjne dla uchodźców wojennych z Ukrainy – Polski Komitet Pomocy Społecznej

Organizacje zrzeszone w sieci Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej świadczyły zindywidualizowane wsparcie dla obywateli ukraińskich, którzy przybyli do Polski w wyniku działań wojennych po 24 lutego 2022 r. Działania koncentrowały się głównie na poradnictwie oraz asystowaniu przy załatwianiu spraw urzędowych, bardzo istotnych zwłaszcza w kontekście występowania bariery językowej. Ich celem było ułatwienie uchodźcom aklimatyzacji w nowym miejscu oraz pomoc w zabezpieczeniu kluczowych potrzeb (mieszkanie, praca, itp.).

Celom integracyjnym służyła także organizacja polsko-ukraińskich wydarzeń okolicznościowych, np. wspólne przygotowywanie śniadania wielkanocnego z prezentacją tradycji, zwyczajów i przyrządzania potraw świątecznych.

Przykład 3. Bezpieczeństwo i aktywność seniorów – Caritas Polska

Organizacje w sieci Caritas Polska skupiły się na zabezpieczeniu w ramach działań towarzyszących różnych potrzeb odbiorców końcowych PO PŻ po 65 roku życia. Szczególną uwagę poświęcono następującym

zagadnieniom: bezpieczeństwo, dobrostan psychiczny oraz aktywność fizyczna i zdrowy tryb życia. Oferta działań obejmowała m.in.

- Warsztaty kompetencji miękkich w zakresie komunikacji i rozwiązywania konfliktów w rodzinie
- Warsztaty psychologiczne „Pozytywna jesień życia – o kondycji psychicznej seniora”
- Warsztaty kompetencji cyfrowych „Aplikacje internetowe ułatwiające prowadzenie gospodarstwa domowego – plusy i zagrożenia”
- Warsztaty promujące aktywność fizyczną i zdrowy tryb życia połączone z wydarzeniami plenerowymi, gimnastyką, nordic walking itp.
- Warsztaty „Jesień życia – odżywianie, profilaktyka, ruch”
- Międzypokoleniowe integracyjne warsztaty artystyczne – wspólne tworzenie użytecznych drobiazgów umożliwiające rozwój umiejętności manualnych i kompetencji społecznych
- Spotkania z udziałem specjalistów: psychologa, prawnika, pedagoga, fizjoterapeuty, itp.

Przykład 4. Warsztaty ruchowo-relaksacyjne na świeżym powietrzu dla dzieci – Bank Żywności w Warszawie

Warsztaty były skierowane do dzieci, które m.in. w związku z następstwami izolacji podczas pandemii COVID-19, były szczególnie narażone na stres, nie potrafiąc tak jak dorośli wyrazić swoich napięć, frustracji, zmartwień.

Warsztat stanowił połączenie zajęć ruchowych mających na celu rozładowanie negatywnych emocji przez aktywność fizyczną, integracji zespołowej przez wspólny udział w zabawie na świeżym powietrzu, zajęć relaksacyjnych (ćwiczenia oddechowe, elementy jogi) oraz dyskusji na temat znaczenia ruchu i diety w zachowaniu zdrowia i dobrego samopoczucia.

Uczestnikami warsztatów były dzieci objęte pomocą żywnościową m.in. w świetlicach środowiskowych Towarzystwa Przyjaciół Dzieci oraz dziennych świetlicach w Ośrodkach Pomocy Społecznej.

Przykład 5. Warsztaty czytelnictwa dla rodzin z dziećmi – Zarząd PKPS w Poznaniu

Zarząd PKPS w Poznaniu już kolejny rok realizował warsztaty czytelnicze dla rodzin z dziećmi, na których w miłej klubowej atmosferze zachęcano dzieci i rodziców do wspólnego czytania książek oraz szerzej – do udziału w różnych wydarzeniach kulturalnych.

Zajęcia służą nie tylko propagowaniu aktywności kulturalnej – ich celem jest integrowanie rodzin poprzez wspólne spędzanie czasu wolnego.

Przykład 6. Ekologiczne zakupy – Bank Żywności w Krakowie

Warsztaty mają na celu pogłębianie wiedzy na temat wpływu sposobu życia człowieka na stan środowiska naturalnego - zwrócenie uwagi na nadmierne wytwarzanie odpadów plastikowych przez gospodarstwa domowe, także w kontekście następstw pandemii COVID-19 (jednorazowe rękawiczki i maseczki). Warsztat służy uświadomieniu uczestnikom w jaki sposób ich codzienne wybory, również w trakcie robienia zakupów, wpływają na środowisko. Zajęcia mają charakter dyskusyjny, ale także praktyczny. Uczestnicy samodzielnie szyją materiałową torbę wielokrotnego użytku na warzywa i owoce, którą będą mogli wykorzystać podczas kolejnej wizyty w sklepie, zamiast torebek plastikowych.

Przykład 7. Wspomnienia, śpiew i profilaktyka zdrowotna – Caritas Diecezji Bielsko-Żywieckiej, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta

To przykład działań towarzyszących odpowiadających na zróżnicowane potrzeby odbiorców pomocy żywnościowej – integracja przez muzykę i historię połączona z praktycznymi warsztatami profilaktycznymi adresowanymi do osób bezdomnych. Uczestnicy dzielili się swoimi wspomnieniami – opowieściami z domów rodzinnych dotyczącymi przodków walczących na różnych frontach wojennych. Mieli okazję zapoznać się z genezą pieśni patriotycznych, a następnie wspólnie je zaśpiewać przy akompaniamencie muzycznym. W drugiej części warsztatów osoby bezdomne otrzymały praktyczną wiedzę dotyczącą możliwości korzystania z różnych

świadczeń opieki zdrowotnej, w szczególności badań profilaktycznych. Warsztat wzbudził zainteresowanie lokalnej prasy – ukazał się tam artykuł im poświęcony.

Różnorodność nowych działań towarzyszących zrealizowanych w 2022 r. pod względem tematyki, odpowiadających na potrzeby różnych grup docelowych POPŻ, stanowi dobrą prognozę w kontekście nowego Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027, gdzie założenia działania towarzyszące na rzecz włączenia społecznego będą wykraczać poza zagadnienia związane z żywnością i odżywianiem.

2.1.3. Zidentyfikowane trudności we wdrażaniu Programu

1) Niedostatecznie rozwinięta sieć organizacji partnerskich i występowanie tzw. „białych plam” czyli gmin nieobjętych procesem dystrybucji żywności, ograniczone możliwości operacyjne organizacji partnerskich

W ramach bieżącego monitoringu wdrażania Programu Operacyjnego, Instytucja Zarządzająca wykorzystuje Centralną Aplikację Statystyczną (CAS) do pozyskiwania danych bezpośrednio od ośrodków pomocy społecznej. System CAS został zaprojektowany jako narzędzie sprawozdawcze podmiotów tworzących system pomocy społecznej. Umożliwia on cykliczne wysyłanie sprawozdań jednorazowych do wypełnienia przez właściwe jednostki organizacyjne w formie elektronicznej i przekazywanie ich do IZ. Za pośrednictwem CAS, ośrodki pomocy społecznej informują IZ m.in. o liczbie osób, którym wydano skierowania do pomocy żywnościowej, co pozwala na identyfikację gmin, które nie uczestniczą w Programie, tj. nie kierują osób uprawnionych po odbiór żywności głównie z powodu braku organizacji partnerskich lokalnych (OPL), które mogłyby podjąć się dystrybucji.

W Podprogramie 2021 uczestniczyło 2 315 gmin (93%), natomiast pomoc nie była dostępna w 179 gminach (7%). Najsilniejsza sieć organizacji partnerskich znajduje się obecnie w 8 województwach (powyżej 95% udziału gmin). Najlepszy wynik osiągnęło województwo lubuskie, gdzie we wszystkich gminach była dostępna pomoc żywnościowa z POPŻ. Równie dobrze prezentowała się sytuacja w województwach: świętokrzyskim, lubelskim, małopolskim, podlaskim i śląskim.

Najslabiej dystrybucja przebiegała w 3 województwach (poniżej 90% udziału gmin): dolnośląskim, kujawsko-pomorskim oraz wielkopolskim.

Należy dodać, że brak organizacji partnerskiej w danej gminie nie zawsze jest równoznaczny z brakiem dostępu do pomocy żywnościowej. Wiele ośrodków pomocy społecznej kwalifikuje osoby najbardziej potrzebujące do odbioru żywności w gminach sąsiednich, jeśli pozwalają na to zasoby organizacji oraz sytuacja samych odbiorców. W 2022 r. w ten sposób wsparcie otrzymali mieszkańcy 313 gmin.

2) Konflikt zbrojny w Ukrainie: pomoc dla uchodźców wojennych po 24 lutego 2022 r.

Bezpośrednio po rozpoczęciu konfliktu zbrojnego w Ukrainie, bo już 25 lutego 2022 r., Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej jako IZ PO PŻ dopuściło możliwość kwalifikowania uchodźców wojennych bezpośrednio przez organizacje partnerskie uczestniczące w Programie – tak jak ma to miejsce w przypadku osób bezdomnych, którym pomocy żywnościowej udziela się na podstawie złożonego oświadczenia.

Natomiast na mocy ustawy z 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r., poz. 583), uchodźcy wojenni otrzymali uprawnienie do korzystania z pomocy żywnościowej w ramach Programu na takich samych zasadach jak obywatele

polscy, czyli pod warunkiem spełniania kryterium dochodowego, o ile przekroczyli granicę po 24 lutego 2022 r.

Istotne znaczenie ma fakt, że zrównanie uprawnień obywateli ukraińskich i polskich nie wiązało się z koniecznością formalnej zmiany treści Programu Operacyjnego – gdyż kryteria kwalifikowania pozostały bez zmian. Ustawa rozszerzyła jedynie uprawnienie do pomocy na nową grupę odbiorców. Wprowadzenie przepisu ustawowego uporządkowało i uprościło proces kwalifikowania uchodźców wojennych z Ukrainy do PO PŻ – pozwoliło na wydawanie im skierowań przez ośrodki pomocy społecznej, tj. w podstawowym trybie obowiązującym dla odbiorców końcowych PO PŻ.

Jak wynika z danych OPS pozyskanych za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej w grudniu 2022 r., łącznie OPS-y zakwalifikowały do Podprogramu 138 446 obywateli Ukrainy – najczęściej korzystających z POPŻ odnotowano w województwie mazowieckim (ponad 30 tys. osób). Sporą grupę, ok. 15 tys. osób objęto pomocą w województwach wielkopolskim i śląskim. Biorąc pod uwagę osoby kwalifikowane bezpośrednio przez organizacje w pierwszym miesiącu wojny, można oszacować, że z PO PŻ skorzystało ok. 142 tys. obywateli ukraińskich. OPO nie miały obowiązku wyszczególniać obywateli ukraińskich spośród łącznej liczby „migrantów i osób obcego pochodzenia”.

Warto podkreślić, że pomoc obywatelom Ukrainy była udostępniana wyłącznie z zasobów żywności zakupionej na potrzeby Podprogramu 2021, a więc asortymentowo i ilościowo znacznie ograniczonej w porównaniu z poprzednimi latami wdrażania PO PŻ z uwagi na mniejszą alokację dostępnych środków finansowych. Napływ uchodźców wojennych do Polski rozpoczął się już w trakcie trwania dystrybucji żywności. Organizacje partnerskie musiały więc podjąć starania, aby posiadane zasoby odpowiednio podzielić w celu objęcia wsparciem również nowych odbiorców. Niewątpliwie pomoc żywnościowa była istotną formą wsparcia zwłaszcza w początkowej fazie konfliktu zbrojnego, ale jej wymiar dla odbiorców trzeba uznać raczej za znikomy z powodów opisanych powyżej.

3) Trudności opisane w sprawozdaniach KOWR i organizacji partnerskich

Operacja I- wystąpiły trudności z rozstrzygnięciem postępowań przetargowych na zakup niektórych artykułów spożywczych (mleko UHT, cukier biały, olej rzepakowy i kasza jęczmienna), co skutkowało opóźnieniami w rozpoczęciu dostaw do magazynów OPR. Ostatecznie umowy z Wykonawcami na dostawy mleka, cukru i oleju zostały podpisane, jednakże postępowanie na zakup kaszy jęczmiennej unieważniono. Wyłoniony wykonawca odmówił podpisania umowy na warunkach określonych w ofercie uznanej za najkorzystniejszą. Natomiast wartość kolejnej oferty przekroczyła kwotę jaką zamawiający mógł przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia.

W wyniku przeprowadzenia badań jakościowych artykułów spożywczych, stwierdzono przypadki niespełniania wymogów jakościowych szynki drobiowej, szynki wieprzowej mielonej, groszku z marchewką oraz makaronu jajecznego świderki. Wykonawcy dokonali wymiany zakwestionowanych partii za wyjątkiem makaronu. Na wykonawców zostały nałożone kary umowne.

W odniesieniu do Wykonawcy dostaw makaronu jajecznego odnotowano szczególne trudności w realizacji umowy, tj. opóźnienie rozpoczęcia dostaw, realizacja dostaw niezgodnie z umową, niespełnianie minimalnych wymogów w odniesieniu do opakowań, jak również wymogów jakościowych dla samego makaronu. Ze względu na złożenie przez wykonawcę aneksu do gwarancji należytego wykonania umowy – wydłużenie terminu jej obowiązywania do 30.04.2023 r. – nie było możliwe wyegzekwowanie od wykonawcy kar umownych do końca 2022 r.

Operacja II- trudności zidentyfikowane przez organizacje partnerskie to m.in. skrócenie okresu dystrybucji żywności wynikające przede wszystkim z opóźnień w rozpoczęciu dostaw żywności do magazynów organizacji partnerskich. Niektóre organizacje lokalne rezygnowały z udziału w dystrybucji w związku z rosnącymi kosztami przy jednoczesnym zmniejszeniu dostępnych środków na jej obsługę. Wartość Podprogramu 2021 stanowiła bowiem ok. 50% wartości poprzednich Podprogramów w związku

z końcową fazą wdrażania PO PŻ. OPO wskazały również na utrudnienia w samym procesie dystrybucji, w tym częste zmiany terminów dostaw do magazynów, przesunięcie dystrybucji niektórych artykułów na końcowy etap realizacji Podprogramu.

Niektóre organizacje odnotowały trudności z zapewnieniem frekwencji na warsztatach w ramach działań towarzyszących. Częściowym rozwiązaniem problemu okazało się zsynchronizowanie aktywności edukacyjnej z odbiorem żywności.

Organizacje w sieci Caritas Polska odnotowały trudności z zachęceniem do udziału w warsztatach obywateli Ukrainy, zakwalifikowanych do pomocy żywnościowej – głównie ze względu na fakt, iż dla wielu osób pobyt w Polsce był jedynie epizodem w dalszej migracji do krajów Europy Zachodniej.

Kościół Starokatolicki w RP jako nowa organizacja partnerska ponadregionalna początkowo borykał się z problemami we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej, które niechętnie wydawały skierowania odbiorcom końcowym do tej organizacji. Brak zaufania do nowego partnera był szczególnie widoczny zwłaszcza w lokalizacjach, gdzie funkcjonowała już organizacja z innej sieci dystrybucji. Z czasem sytuacja uległa zmianie – organizacja rozwinęła sieć nowych kontaktów w gminach i zamierza poszerzać zasięg działalności.

4) Trudności zidentyfikowane w trakcie kontroli przeprowadzanych przez KOWR

Jak wynika z informacji pokontrolnych sporządzonych przez KOWR z kontroli przeprowadzonych w siedzibach OPR i OPL, najczęściej powtarzające się zalecenia dotyczyły następujących uchybień:

- **W obszarze dystrybucji:**

- Nierównomierna dystrybucja żywności – wydawanie żywności w nieregularnych odstępach czasowych;
- Błędy lub braki w prowadzonej dokumentacji dotyczącej dystrybucji żywności;
- Niedysponowanie środkami transportu zapewniającymi dostawy artykułów spożywczych w warunkach chłodniczych.

- **W obszarze magazynowania:**

- Brak ubezpieczenia pomieszczeń magazynowych;
- Brak prowadzenia odrębnej ewidencji magazynowej dla artykułów finansowanych z PO PŻ – brak możliwości identyfikacji poszczególnych partii wydawanych produktów;
- Brak zapewnienia urządzeń chłodniczych do przechowywania artykułów wymagających warunków chłodniczych i/lub brak monitoringu temperatury w pomieszczeniach magazynowych i/lub brak nadzoru Inspekcji Sanitarnej nad magazynem;

- **W obszarze informacji:**

- Brak współpracy z ośrodkami pomocy społecznej, tj. nieinformowanie o prowadzonych działaniach towarzyszących i dystrybucji żywności;
- Brak informacji na stronie internetowej organizacji o realizacji projektu w ramach PO PŻ;

- **W obszarze nadzoru:**

- Brak dokumentacji potwierdzającej weryfikację OPL pod kątem spełniania kryteriów uczestnictwa w PO PŻ;
- Brak dokumentacji uzasadniającej zaangażowanie ośrodka pomocy społecznej w roli OPL i potwierdzającej czynności na rzecz pozyskania do współpracy organizacji pozarządowej;

- Niepełna kontrola OPR nad OPL – brak przeprowadzenia czynności kontrolnych w minimalnej wymaganej liczbie 10% OPL;

- **W obszarze działań towarzyszących:**

- Błędy lub braki w dokumentacji potwierdzającej realizację działań towarzyszących;
- Nieterminowe przekazywanie przez OPO środków ryczałtowych do OPR/OPL prowadzących działania towarzyszące.

2.1.4. Ustrukturyzowane badanie odbiorców końcowych

Zgodnie art. 17 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, w 2022 r. Instytucja Zarządzająca PO PŻ była zobowiązana do przeprowadzenia ustrukturyzowanego badania odbiorców końcowych. Poprzednie badanie w 2017 r. zostało przeprowadzone przez zewnętrznego wykonawcę na zlecenie IZ. Początkowo zakładano, że podobny scenariusz zostanie zrealizowany w odniesieniu do drugiej edycji badania. Jednak próby wyłonienia wykonawcy zakończyły się niepowodzeniem. Biorąc pod uwagę fakt, że w 2022 r. trwała realizacja ostatniego już w perspektywie 2014-2020 regularnego podprogramu w ramach PO PŻ, IZ zdecydowała, że dalsze próby wyłonienia wykonawcy zewnętrznego niosą ze sobą zbyt duże ryzyko niezrealizowania badania w przewidzianym na to terminie. Dlatego ostatecznie w jego realizację zostały zaangażowane organizacje partnerskie prowadzące dystrybucję żywności wśród odbiorców końcowych.

Raport końcowy z badania przesłany do Komisji Europejskiej w październiku 2022 r., jest dostępny na stronie internetowej MRiPS pod adresem: <https://www.gov.pl/web/rodzina/informacja-i-komunikacja>.

2.2. Informacje w zakresie działań i ocena tych działań w świetle zasad wskazanych w art. 5, ust. 6, ust. 11 i ust. 13 rozporządzenia FEAD nr 223/2014 z dn. 11.03.2014 r.

2.2.1 Koordynacja z EFS oraz innymi istotnymi politykami, strategiami i instrumentami unijnymi, a w szczególności z inicjatywami Unii w dziedzinie zdrowia publicznego i zapobiegającymi marnotrawieniu żywności

Podstawę realizacji Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2014-2020 w Polsce stanowi Program Operacyjny „Wiedza – Edukacja – Rozwój” oraz 16 Regionalnych Programów Operacyjnych. Działania w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu przewidziano w celu tematycznym 9, przy głównym założeniu, że działania na rzecz włączenia społecznego powinny w rezultacie prowadzić do zwiększenia szans na zatrudnienie.

Koordynacja z działaniami finansowanymi z EFS w przypadku PO PŻ występuje wyłącznie w odniesieniu do tzw. działań towarzyszących. W *Wytycznych IZ* umieszczono zapis zobowiązujący OPR i OPL we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej, do udzielania odbiorcom pomocy żywnościowej informacji o miejscach, w których mogą one skorzystać z działań w ramach projektów EFS oraz pomocy w korzystaniu z tych działań. Ponadto organizacje są zobowiązane oceniać w uzgodnieniu z ośrodkami pomocy społecznej, czy poszczególne osoby objęte pomocą żywnościową mogą także wymagać wsparcia aktywizacyjnego, a także do informowania odbiorców końcowych PO PŻ o możliwości uzyskania wsparcia z EFS w poszczególnych regionach. Warto dodać, że we wzorze skierowania, jakie ośrodki pomocy społecznej wydają osobom uprawnionym do pomocy znalazło się również odniesienie do działań współfinansowanych z EFS. Pracownik ośrodka odznacza na skierowaniu czy dana osoba lub członkowie

jej rodziny uczestniczyli w działaniu współfinansowanym z EFS, a następnie w skrócie opisuje jakiego rodzaju były to działania.

Jeśli chodzi o udział odbiorców PO PŻ w projektach współfinansowanych z EFS, jest on zapewniony przede wszystkim dzięki preferencyjnym kryteriom dostępu do projektów dla odbiorców pomocy żywnościowej, a także obowiązkowemu informowaniu o naborach do projektów organizacji partnerskich w ramach PO PŻ, a także właściwych terytorialnie ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie.

2.2.2. Uwzględnianie i promowanie zasady równości kobiet i mężczyzn oraz problematyki płci na kolejnych etapach przygotowywania, programowania, zarządzania i wdrażania, monitorowania i ewaluacji Funduszu, a także w kampaniach informacyjnych i podnoszących świadomość społeczną oraz w ramach wymiany najlepszych praktyk

Wszystkie instytucje wdrażające PO PŻ, jak również organizacje partnerskie na szczeblu ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym działają z poszanowaniem zasady równości płci, zarówno jeśli chodzi o traktowanie odbiorców końcowych, jak i pracowników czy wolontariuszy. Zasada równości znajduje odzwierciedlenie w sposobie doboru asortymentu artykułów spożywczych będących przedmiotem dystrybucji pod kątem potrzeb kobiet i mężczyzn, a także w wewnętrznych regulacjach obowiązujących w poszczególnych instytucjach np. w zakresie polityki kadrowej, antydyskryminacyjnej czy antymobbingowej.

Udział w działaniach towarzyszących jest otwarty dla wszystkich zainteresowanych odbiorców pomocy żywnościowej, a ich tematyka dostosowywana do potrzeb różnych grup (seniorów, kobiet w ciąży, osób bezdomnych czy osób zmagających się z różnymi chorobami). Niektóre organizacje zapewniają warsztaty dla rodzin, w których wspólnie uczestniczą np. rodzice i dzieci. Niekiedy organizują one odrębne działania dla najmłodszych, aby umożliwić udział dorosłych w warsztatach bez konieczności poszukiwania opiekuna. Konieczność sprawowania opieki nad dziećmi jest wskazywana jako jedna z przyczyn niskiej frekwencji podczas niektórych warsztatów, zatem powyższe rozwiązanie stanowi odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby potencjalnych uczestników.

2.2.3. Zapobieganie wszelkiej dyskryminacji w dostępie do Funduszu oraz do wspieranych z niego programów i działań ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną

W Wytycznych IZ w pkt 5 *Minimalne standardy dla organizacji partnerskiej regionalnej (OPR) w obszarze administrowania, które dystrybuują artykuły spożywcze bezpośrednio do osób najbardziej potrzebujących* znalazł się zapis o obowiązku zapobiegania wszelkiej dyskryminacji w dostępie do pomocy żywnościowej, ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Wydawanie żywności odbywało się w warunkach nienarażających osób potrzebujących na stygmatyzację.

Zadaniem prowadzących warsztaty w ramach działań towarzyszących było zapewnienie jak najbardziej komfortowych warunków dla uczestników. Przy wyborze miejsca realizacji warsztatów brano pod uwagę łatwość połączeń komunikacyjnych oraz dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, w tym osób poruszających się na wózkach inwalidzkich czy o kulach.

Zwracano ponadto uwagę na odpowiednie warunki pomieszczeń, w których prowadzono warsztaty. Najczęściej były to miejsca znane i bliskie uczestnikom, jak np. remiza wiejska, stołówka

szkolna, świetlica, co miało pozytywny wpływ na ich nastawienie i motywację do udziału w działaniach towarzyszących.

Sporządzając dokumentację zdjęciową z warsztatów pamiętano o konieczności uzyskania uprzedniej zgody uczestników na fotografowanie.

2.2.4. Uwzględnienie aspektów klimatycznych i ekologicznych w szczególności w celu ograniczenia marnotrawienia żywności oraz wybór rodzajów produktów żywnościowych po uwzględnieniu równoważenia diety osób najbardziej potrzebujących

Przygotowując postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na zakup produktów żywnościowych, przy wyborze artykułów kierowano się m.in. ich trwałością – długim okresem przydatności do spożycia, aby zminimalizować ryzyko zmarnowania żywności.

W dokumentacji przetargowej uwzględniono również zapisy mające na celu zapobieganie marnowaniu żywności poprzez zastosowanie optymalnych wielkości opakowań oraz opakowań wielokrotnie otwieranych. Wprowadzono także zasadę równomierności dostaw do poszczególnych magazynów, przy możliwości łączenia dostaw. Zgodnie ze wskazanymi w opisie przedmiotu zamówienia wymaganiami jakościowymi, opakowania artykułów spożywczych spełniały wymogi: zastosowania papieru jako surowca przyjaznego dla środowiska, zastosowanie słoików jako opakowań wielokrotnego użytku.

Ponadto, aby zapobiegać zmarnowaniu żywności w procesie jej dystrybucji, organizacje partnerskie regionalne prowadziły bieżący monitoring warunków przechowywania żywności w swoich magazynach.

W działaniach prowadzonych w ramach środków towarzyszących jedną z czterech podstawowych grup warsztatów stanowią warsztaty przeciwdziałania marnowaniu żywności, obejmujące w szczególności tematykę zapobiegania marnowaniu żywności w gospodarstwie domowym, efektywnego oszczędzania energii elektrycznej, gazu i wody, segregowania odpadów i odzyskiwania surowców wtórnych.

Ponadto organizacje partnerskie chronią żywność przed zmarnowaniem, pozyskując ją ze źródeł zewnętrznych spoza PO PŻ, m.in. w ramach współpracy z producentami i dystrybutorami żywności, hurtowniami i sklepami detalicznymi. Dotyczy to żywności przydatnej do spożycia, co do której istnieje obawa, że nie zostanie sprzedana. Żywność przekazywana jest bezpośrednio osobom najbardziej potrzebującym lub do placówek wydających posiłki.

2.2.5. Należyte zarządzanie finansami

KOWR dokonuje zakupu artykułów spożywczych w procedurze zamówień publicznych, a zgodnie ze Specyfikacją Istotnych Warunków Zamówienia, koszt zakupu artykułów spożywczych współfinansowanych ze środków FEAD, stanowi iloczyn ilości artykułu spożywczego i najkorzystniejszej ceny zaproponowanej w ofertach przetargowych. Koszt zakupu odnosi się do towaru dostarczonego do magazynów OPR, tj. obejmuje wartość artykułu spożywczego oraz transportu do magazynów. Zastosowana metoda kalkulacji zapewnia przejrzyste i efektywne wydatkowanie środków z FEAD.

Także w obszarze dystrybucji żywności, zgodnie z informacjami zawartymi w sprawozdaniach organizacji partnerskich, wydatki związane z transportem, administrowaniem i magazynowaniem żywności oraz realizacją działań w ramach środków towarzyszących są prowadzone w oparciu o zasady oszczędności, konkurencyjności i skuteczności. Znajduje to odzwierciedlenie m.in. w stosowaniu procedury rozpoznania rynku przy wyborze wykonawcy zewnętrznego. W celu ograniczenia kosztów

administracyjnych, wiele organizacji korzysta z nieodpłatnej dobrowolnej pomocy ze strony nieetatowych współpracowników oraz wolontariuszy. W miarę możliwości wykorzystywana jest dostępna infrastruktura własna organizacji, np. organizowanie magazynów w obiektach użyczonych nieodpłatnie przez samorządy lokalne, przewożenie żywności z magazynów OPR do OPL samochodami dostawczymi pozostającymi w dyspozycji organizacji, pomoc wolontariuszy w pracach magazynowych, a także współpraca w tym zakresie z zakładami karnymi, placówkami dla osób bezdomnych, organizacjami abstynenckimi, itp., prowadzenie warsztatów w ramach środków towarzyszących nie tylko przez specjalistów zewnętrznych, ale również działaczy społecznych i pracowników organizacji partnerskich posiadających niezbędne wykształcenie i doświadczenie zawodowe wymagane dla trenerów.

2.2.6. Zasada partnerstwa i zaangażowanie wszystkich zainteresowanych podmiotów

W 2022 r. kontynuowano działania związane z opracowaniem nowego programu – następcy PO PŻ – Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 (dalej: FEPŻ). W pracach uczestniczyła powołana przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w 2021 r. Grupa Robocza. W jej składzie byli przedstawiciele Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz organizacji partnerskich uczestniczących dotychczas w realizacji POPŻ – Federacji Polskich Banków Żywności, Caritas Polska, Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej i Polskiego Czerwonego Krzyża, a także przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej.

Ponadto w ramach realizacji zasady partnerstwa, przed rozpoczęciem postępowania przetargowego na zakup żywności zostały przeprowadzone konsultacje z udziałem przedstawicieli OPO dotyczące m.in. rodzajów artykułów spożywczych objętych zamówieniem, ich ilości czy sposobu pakowania poszczególnych artykułów. Stanowiska wyrażone przez OPO reprezentowały również postulaty i opinie OPR oraz OPL prowadzących bezpośrednią dystrybucję żywności wśród osób najbardziej potrzebujących.

Organizacje ogólnopolskie stosują zasadę partnerstwa w ramach bieżącej współpracy ze swoimi organizacjami regionalnymi i lokalnymi, monitorując postępy w realizacji dystrybucji żywności i działań towarzyszących oraz reagując na zgłaszane trudności. OPO organizują również cykliczne spotkania i szkolenia dla OPR i OPL, zarówno przed rozpoczęciem danego podprogramu, jak i w trakcie jego trwania. Podczas spotkań omawiane są m.in. wyniki kontroli prowadzonych przez Instytucję Pośredniczącą w OPR i OPL oraz kontroli wewnętrznych, w tym analiza wdrożenia zaleceń pokontrolnych.

OPR odpowiedzialne za organizację działań towarzyszących, konsultują z OPL ich zakres i tematykę, aby w jak największym stopniu odpowiadały potrzebom mieszkańców poszczególnych gmin. Ponadto do udziału w warsztatach często zapraszani są przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej, co dodatkowo przyczynia się do zacieśniania współpracy pomiędzy OPS-ami a organizacjami.

Zarządzeniem nr 2 z 28.01.2015 r. Ministra Pracy i Polityki Społecznej przy IZ MRPiPS został powołany Zespół Doradczy ds. Wdrażania PO PŻ. Do jego zadań należy w szczególności:

- 1) rekomendowanie zmian dotyczących alokacji środków na poszczególne zadania w ramach PO PŻ;
- 2) wydawanie opinii w zakresie poziomu kryteriów dochodowych na dany podprogram;
- 3) okresowe monitorowanie postępu w zakresie realizacji PO PŻ;
- 4) monitorowanie realizacji zasady komplementarności PO PŻ i programów finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- 5) analizowanie rocznych i końcowych sprawozdań z realizacji PO PŻ i ich opiniowanie;
- 6) przedkładanie propozycji zmian oraz opiniowanie zmian w PO PŻ zaproponowanych przez Instytucję Zarządzającą, w tym dotyczących szczegółowych wytycznych obowiązujących w PO PŻ.

Dobór partnerów do Zespołu Doradczego został przeprowadzony w taki sposób, aby zapewnić reprezentatywność właściwych zainteresowanych stron, tj. przedstawicieli władz regionalnych i lokalnych, krajowych instytucji publicznych odpowiedzialnych za stosowanie zasad horyzontalnych, w tym podmiotów do spraw promowania równego traktowania, a także partnerów społecznych reprezentujących społeczeństwo obywatelskie.

W 2022 r. Zespół pracował drogą obiegową z wykorzystaniem poczty elektronicznej oraz w formie spotkań zdalnych online – w dniach 26 maja oraz 3 sierpnia. Spotkania dotyczyły przede wszystkim przygotowań do Podprogramu 2021 Plus – ostatniej edycji PO PŻ oraz uzgodnień w sprawie nowego Programu FEPŻ.

2.3. Wspólne wskaźniki

Tabela 8. Zestawienie wspólnych wskaźników zgodnie z Rozporządzeniem 1255/2014

NR	Wskaźnik	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych zaakceptowanych w dokumentach przedstawiających warunki wsparcia działań (EUR)	9.299.521,09	70.801.840,11	76.406.618,64	94.442.666,52	91.050.037,71	91.272.600,86	84 226 508,66	47 184 815,41	27 165 842,56
2	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań (EUR)	0	53.225.776,27	46.193.124,23	78.914.725,71	93.006.445,91	63.036.829,38	86 487 891,77	73 762 392,53	41 182 663,84
2 a)	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem pomocy żywnościowej (EUR)	0	53.225.776,27	46.193.124,23	78.914.725,71	93.239.451,13	63.036.829,38	86 487 891,77	73 762 392,53	41 182 663,84
2 b)	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	wdrażania działań związanych z zapewnieniem podstawowej pomocy materialnej (EUR)									
3	Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych zgłoszonych Komisji (EUR)	0	0	74.526.000,71	87.044.132,62	59.094.413,95	106.976.748,61	99 016 265,99	34 399 679,12	41 038 419,77
4	Ilość owoców i warzyw	0	9.208,31	10.658,48	13.537,63	15.725,56	10.518,62	19 840,59	14 962,82	8 349,89
5	Ilość mięsa, jaj, ryb i owoców morza	498,12	8.785,61	9.033,31	11.437,64	10.109,13	7.295,54	7 130,36	7 527,99	5 524,60
6	Ilość mąki, chleba, ziemniaków, ryżu i innych produktów skrobiowych	926,73	16.343,65	15.876,93	15.804,22	12.853,25	10.635,54	16 354,29	14 917,08	6 454,40
7	Ilość cukru	1.246,99	7.576,41	6.117,35	5.685,29	5.654,37	3.907,92	6 051,83	6 626,96	1 435,60
8	Ilość produktów mlecznych	1.241,17	13.841,90	10.602,93	14.953,03	12.011,52	8.308,44	13 617,39	12 648,27	7 170,99
9	Ilość tłuszczów, oleju	619,54	4 470,93	4 627,65	5 211,17	5 142,53	3 492,62	6 052,35	5 890,00	1 435,26
10	Liczba gotowych posiłków i innych produktów żywnościowych (nie ujętych w wyżej wymienionych kategoriach)	0	0	0	889,16	1.592,00	2.098,17	2 578,23	0	0
11	Łączna ilość udzielonej pomocy żywnościowej (w tonach) ¹	4.532,55	60.226,81	56.916,64	67.518,14	63.088,76	46.256,85	71 625,04	62 573,12	30 370,74

¹ Przyjęto, że 1 tys. l = 1 t

11 a)	Procentowy udział żywności, w przypadku której w ramach PO pokryto jedynie koszty transportu, dystrybucji i magazynowania	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11 b)	Procentowy udział produktów żywnościowych współfinansowanych przez Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym w łącznej ilości żywności dostarczonej przez organizacje partnerskie	9,9%	60,58%	41,40%	67,60%	67,65%	76,21%	74,29%	69,41%	48,80%
12	Łączna liczba dostarczonych posiłków całościowo lub częściowo finansowanych w ramach PO	0	336.668	1.320.142	2.455.137	1.769.096	1.423.805	2 432 273	1 942 902	1 413 520
13	Łączna liczba dostarczonych paczek całościowo lub częściowo finansowanych w ramach PO	613.158	6.380.478	5.411.258	7.499.637	6.720.013	4.992.509	6 219 109	5 606 238	4 274 034
14	Łączna liczba osób otrzymujących pomoc żywnościową	374.889	1.199.424	1.183.227	1.365.491	1.384.844	1.356.228	1 337 134	1 253 515	1 293 882
14 a)	Liczba dzieci w wieku 15 lat i poniżej	130.890	391.103	371.034	390.528	386.095	357.626	339 501	328 617	364 843

14 b)	Liczba osób w wieku 65 lat i powyżej	20.854	63.657	63.724	112.086	135.162	142.637	158 349	157 314	146 560
14 c)	Liczba kobiet	200.843	595.904	587.358	687.879	706.671	694.212	682 902	638 969	687 205
14 d)	Liczba migrantów; osób obcego pochodzenia; mniejszości narodowych (w tym społeczności marginalizowane; takie jak Romowie)	4.474	14.118	11.554	6.231	6.534	5.597	8 939	8 305	149 142
14 e)	Liczba osób niepełnosprawnych	54.475	179.607	184.147	210.615	246.152	232.314	223 165	204 347	180 144
14 f)	Liczba osób bezdomnych	7.466	26.670	24.903	26.290	23.327	22.799	31 436	34 014	31 513

Wyjaśnienia dotyczące tabeli wspólnych wskaźników przedstawionej w pkt. 2.3

- Wskaźniki wejściowe (1-3)

Tabela 9. Zestawienie wskaźników wejściowych

Operacja	Podmiot	1-Łączna kwota z dokumentów przedstawiających warunki wsparcia działań		2-Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów ² i zapłaconych podczas wdrażania działań ³		3-Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych zgłoszonych Komisji	
		PLN	EUR	PLN	EUR	PLN	EUR
Operacja I	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	101 515 230,00 ⁴	21 723 781,30	168 305 642,67	36 016 615,17	147 394 718,47	31 779 264,54
Operacja II	Federacja Polskich Banków Żywności	8 744 987,94 ⁵	1 871 386,25	8 744 987,94	1 871 386,25	33 589 615,86	7 241 046,04
	Caritas Polska	3 511 354,14 ⁶	751 413,25	3 511 354,14	751 413,25		
	Polski Komitet Pomocy Społecznej	3 159 048,36 ⁷	676 021,48	3 159 048,36	676 021,48		
	Polski Czerwony Krzyż	1 262 457,52 ⁸	270 159,97	1 262 457,52	270 159,97		
	Kościół Starokatolicki w RP	152 716,26 ⁹	32 680,56	152 716,26	32 680,56		
Operacja III ¹⁰	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej (IZ)	2 161 338,00	462 516,16	1 563 657,66	334 615,38	9 323 865,83	2 018 109,19
	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (IP)	5 191 850,00	1 111 031,46	4 779 650,12	1 022 822,62		
	Ministerstwo Finansów (IC)	814 342,00	174 265,35	835 987,42	178 897,37		

² Wskaźnik 2 jest tożsamy ze wskaźnikiem 2a „Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem pomocy żywnościowej”. Wskaźnik 2b „Łączna kwota kwalifikowanych wydatków publicznych poniesionych przez beneficjentów i zapłaconych podczas wdrażania działań związanych z zapewnieniem podstawowej pomocy materialnej” nie ma zastosowania do Programu Operacyjnego wdrażanego w Polsce.

³ Zgodnie z interpretacją KE przedstawione wartości obejmują kwoty/płatności za dany rok sprawozdawczy wynikające z zatwierdzonych wniosków o płatność.

⁴ Kwota wynikająca z umowy o dofinansowanie nr POPŻ/2/2022 z 22.11.2022 r. wraz z aneksem nr 1 z 29.12.2022 r. (dotyczy lat 2022 i 2023). Kwoty dotyczące Podprogramu 2021 wynikające z umowy nr POPŻ/3/2021 z 14.07.2021 wraz z aneksem nr 1 z 31.03.2022 r. i aneksem nr 2 z 27.09.2022 r. zostały wykazane w sprawozdaniu z 2021 r.

⁵ Kwota wynikająca z umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/1/2021 z 4.01.2022 r. wraz z aneksem nr 1 z 22.04.2022 r., aneksem nr 4 z 22.08.2022 r. i aneksem nr 5 z 19.10.2022 r. [pozostałe aneksy nie miały wpływu na wartość umowy]

⁶ Kwota wynikająca z umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/2/2021 z 31.12.2021 r. wraz z aneksem nr 2 z 19.04.2022 r., aneksem nr 3 z 4.08.2022 r. i aneksem nr 4 z 19.10.2022 r. [pozostałe aneksy nie miały wpływu na wartość umowy]

⁷ Kwota wynikająca z umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/3/2021 z 31.12.2021 r. wraz z aneksem nr 1 z 27.04.2022 r., aneksem nr 3 z 4.08.2022 r. i aneksem nr 5 z 19.10.2022 r. [pozostałe aneksy nie miały wpływu na wartość umowy]

⁸ Kwota wynikająca z umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/4/2021 z 31.12.2021 r. wraz z aneksem nr 1 z 27.04.2022 r., aneksem nr 2 z 4.08.2022 r. i aneksem nr 4 z 19.10.2022 r. [pozostałe aneksy nie miały wpływu na wartość umowy]

⁹ Kwota wynikająca z umowy o dofinansowanie projektu nr POPŻ/O/5/2021 z 31.12.2021 r. wraz z aneksem nr 2 z 21.04.2022 r., aneksem nr 3 z 12.08.2022 r. i aneksem nr 4 z 19.10.2022 r.

¹⁰ Wskaźniki dotyczące Operacji III „Pomoc techniczna” zostały wliczone do wartości ogółem wskaźników 1 i 2 zgodnie z *Guidance Fiche: Monitoring under FEAD* z dnia 12.05.2015 r.

Ministerstwo Finansów (IA)	432 658,00	92 586,78	131 086,03	28 051,79		
Razem	126 945 982,22	27 165 842,56	192 446 588,12	41 182 663,84	190 308 200,16	41 038 419,77

Wartości kwot wyrażone w Euro w kolumnie 1 i 2 zostały wyliczone zgodnie z kursem PLN/EUR Komisji Europejskiej obowiązującym w grudniu 2022 r.: ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/infoeuro/infoeuro_en.cfm.

Natomiast w kolumnie 3 kwoty wyrażone w Euro uwzględniają kurs PLN/EUR, jaki został wykorzystany do certyfikacji wydatków.

- **Wskaźniki produktu dotyczące dostarczonej pomocy żywnościowej (4-11)**

W 2022 r. dystrybuowane były następujące artykuły żywnościowe:

Tabela 10. Produkty dystrybuowane w Podprogramie 2021 r. (łącznie 10)

owoce i warzywa	mięso, jaja, ryby i owoce morza	mąka, chleb, ziemniaki, ryż i inne produkty skrobiowe	cukier	produkty mleczne	tłuszcze, olej
grostek z marchewką, koncentrat pomidorowy, powidła śliwkowe	Szynka wieprzowa mielona, szynka drobiowa, filet z makreli w oleju	makaron jajeczny świderki	cukier biały	mleko UHT	olej rzepakowy

Wartości wskaźników wyrażono w tonach, przy czym przyjęto, że 1 tys. litrów to 1 tona.

Należy zaznaczyć, że dobór asortymentu produktów żywnościowych będących przedmiotem dystrybucji jest każdorazowo konsultowany z przedstawicielami organizacji partnerskich.

- **Wskaźnik produktu 11b**

Udział produktów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w łącznej ilości dostarczonej pomocy żywnościowej został wyliczony na podstawie następujących danych przekazanych przez organizacje partnerskie:

Tabela 11. Udział żywności z FEAD w żywności dystrybuowanej ogółem

Lp.	Organizacja partnerska	łączna ilość dostarczonej pomocy żywnościowej (t)	łączna ilość dostarczonej pomocy żywnościowej współfinansowanej z FEAD (t)	Udział dostarczonej pomocy żywnościowej współfinansowanej z FEAD (%)
1	Federacja Polskich Banków Żywności	39 569,00	15 757,82	39,82%
2	Caritas Polska	13 726,96	6 347,98	46,24%
3	Polski Komitet Pomocy Społecznej	6 242,37	5 710,87	91,49%
4	Polski Czerwony Krzyż	2 424,55	2 279,18	94,00%

5	Kościół Starokatolicki w RP	274,89	274,89	100%
Razem		62 237,77	30 370,74	

Łączna ilość dostarczonej pomocy żywnościowej przez organizacje partnerskie w 2022 r. z uwzględnieniem żywności pozyskiwanej z innych źródeł wyniosła 62 237,77 ton, w tym 30 370,74 ton żywności współfinansowanej z FEAD. W związku z tym udział żywności współfinansowanej z FEAD w łącznej ilości żywności dostarczonej odbiorcom końcowym wynosi 48,80%.

- **Wskaźniki produktu 12-13**

W ramach Podprogramu 2021 na paczkę żywnościową dla jednego odbiorcy składały się następujące produkty:

- groszek z marchewką 3,20 kg,
- koncentrat pomidorowy 1,12 kg,
- powidła śliwkowe 1,50 kg,
- makaron jajeczny świderki 4,50 kg,
- mleko UHT 5 l,
- szynka drobiowa 1,80 kg,
- szynka wieprzowa mielona 1,20 kg,
- filet z makreli w oleju 0,85 kg,
- cukier biały 4,00 kg,
- olej rzepakowy 4,00 l.

W przypadku gdy liczba osób uprawnionych do pomocy żywnościowej zgłaszających się do danej organizacji partnerskiej w trakcie realizacji Podprogramu 2021, przekroczy limit wynikający z podziału alokacji określony w Wytycznych, dopuszcza się zmniejszenie zestawu rocznego dla 1 odbiorcy końcowego, nie więcej jednakże niż do 80% jego całkowitej ilości.

W 2022 r. organizacje partnerskie wydały łącznie 4 274 034 paczek żywnościowych oraz 1 413 520 posiłków. Zgodnie z Wytycznymi przez posiłek należy rozumieć każdy posiłek (śniadanie, II śniadanie, obiad – w szczególności gorący posiłek dwudaniowy lub jednodaniowy, podwieczorek, kolacja).

Tabela 12. Zestawienie ilości wydanych paczek i posiłków

Lp.	Organizacja	Liczba paczek	Liczba posiłków
1	Federacja Polskich Banków Żywności	2 188 382	985 656
2	Polski Komitet Pomocy Społecznej	923 981	213 053
3	Caritas Polska	727 426	214 811
4	Polski Czerwony Krzyż	416 008	0
5	Kościół Starokatolicki w RP	18 237	0
łącznie		4 274 034	1 413 520

- **Wskaźniki rezultatu dotyczące dostarczonej pomocy żywnościowej (14a-f)**

W 2022 r. pomocą żywnościową w ramach Programu objęto łączną liczbę 1 293 882 osób.

Udział kobiet wśród odbiorców końcowych był nieco większy od udziału mężczyzn (ok. 53 %). Dzieci do 15 roku życia stanowiły ok. 28% natomiast osoby starsze po 65 roku życia – ok. 11%.

Osoby niepełnosprawne stanowiły ok. 14% odbiorców pomocy, osoby bezdomne – ok. 2,5%, migranci i osoby obcego pochodzenia – ok. 11,5%. Jednocześnie najliczniejszą grupę stanowiły osoby nienależące do żadnej z wyżej wymienionych grup – aż 73%. W ogólnej strukturze społeczno-demograficznej odbiorców końcowych nie odnotowano znaczących zmian za wyjątkiem większego udziału migrantów w grupie docelowej w związku z napływem do Polski uchodźców wojennych z Ukrainy. W poprzednich Podprogramach udział migrantów wśród odbiorców PO PŻ był niewielki i oscylował w granicach do 0,5% do 1,5% - zatem 2022 r. był pod tym względem nieporównywalny z innymi.